

Torsdagen den 12 mars 2015

P8_TA(2015)0074

Mordet på den ryska oppositionsledaren Boris Nemtsov och den demokratiska situationen i Ryssland

Europaparlamentets resolution av den 12 mars 2015 om mordet på den ryske oppositionsledaren Boris Nemtsov och den demokratiska situationen i Ryssland (2015/2592(RSP))

(2016/C 316/16)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sina tidigare betänkanden och resolutioner om Ryssland, särskilt resolutionen av den 23 oktober 2012 om att införa gemensamma visumrestriktioner för ryska tjänstemän som är inblandade i fallet Sergej Magnitskij ⁽¹⁾, av den 13 juni 2013 om rättsstatsprincipen i Ryssland ⁽²⁾, av den 13 mars 2014 om Ryssland: domarna mot demonstranter som deltog i händelserna på Bolotnaja torget ⁽³⁾, av den 23 oktober 2014 om upplösning av den icke-statliga organisationen Memorial (vinnare av Sacharovpriset 2009) i Ryssland ⁽⁴⁾, och av den 15 januari 2015 om Ryssland, särskilt fallet Aleksej Navalnyj ⁽⁵⁾,
- med beaktande av uttalandet från vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Federica Mogherini, av den 28 februari 2015 om mordet på Boris Nemtsov,
- med beaktande av uttalandet från kommissionens vice ordförande/unionens höga representant av den 4 mars 2015 om det fortsatta frihetsberövandet av Nadja Savtjenko,
- med beaktande av uttalandet från talespersonen för vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant av den 3 mars 2015 om vägran att låta Europaparlamentets ledamot Sandra Kalniete resa in på Ryska federationens territorium,
- med beaktande av uttalandet av den 4 mars 2014 från Rysslands ombudsman för mänskliga rättigheter, Vladimir Lukin, om offentliga demonstrationer i Moskva och de åtgärder som de brottsbekämpande organen har vidtagit,
- med beaktande av de människorättssamråd som hölls mellan EU och Ryssland den 28 november 2013,
- med beaktande av det befintliga partnerskaps- och samarbetsavtal som upprättar ett partnerskap mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Ryska federationen, å andra sidan, och av de avbrutna förhandlingarna om ett nytt avtal mellan EU och Ryssland,
- med beaktande av artikel 123.2 och 123.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Boris Nemtsov var före detta statsminister i Ryska federationen, före detta guvernör för Niznij Novgorod, en framträdande reformator av samhället och ekonomin i det postsovjetiska Ryssland och en av ledarna för Rysslands liberala och demokratiska opposition. Han mördades nära Kreml två dagar före en av honom organiserad demonstration som skulle hållas den 1 mars 2015 för att protestera mot effekterna av den ekonomiska krisen och mot konflikten i Ukraina.
 - B. Veckorna före sin död ägnade Boris Nemtsov åt att undersöka Rysslands deltagande i Donbaskonflikten, och hans avsikt var att offentliggöra en rapport i detta ämne. Fem män har gripits för mordet på Boris Nemtsov, men det är inte klart huruvida någon av dem har avlossat de dödande skotten. De ryska myndigheterna tillät inte vissa ledamöter av Europaparlamentet och vissa nationella delegationer att resa in i Ryska federationen, och hindrade dem därigenom från att närvara vid Boris Nemtsovs begravning.
 - C. Boris Nemtsov var en kraftfull förespråkare för en modern, blomstrande och demokratisk rysk federation vars dörrar står öppna mot världen.

⁽¹⁾ EUT C 68 E, 7.3.2014, s. 13.

⁽²⁾ Antagna texter, P7_TA(2013)0284.

⁽³⁾ Antagna texter, P7_TA(2014)0253.

⁽⁴⁾ Antagna texter, P8_TA(2014)0039.

⁽⁵⁾ Antagna texter, P8_TA(2015)0006.

Torsdagen den 12 mars 2015

- D. Som fullvärdig medlem av Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och som signatärstat till FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har Ryska federationen förbundit sig att efterleva de allmängiltiga principerna om demokrati, rättsstatlighet och respekt för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.
- E. Situationen för de mänskliga rättigheterna i Ryssland har försämrats under de senaste åren, och de ryska myndigheterna har antagit en rad lagar som innehåller tvetydiga bestämmelser och som används för att ytterligare kringskära oppositionen och aktörerna i det civila samhället samt hindra yttrande- och mötesfriheten. Justitieministeriet har använt sina nyförvärvade befogenheter för att stämpla 42 grupper som "utländska agenter", däribland landets mest kunniga och auktoritativa människorättsorganisationer, och har använt byråkratiska förevändningar för att upplösa flera andra grupper. I januari 2015 tog duman det första steget mot att godkänna en ny lag som förbjuder verksamhet av "oönskade" utländska organisationer.
- F. Europaparlamentet har vid ett flertal tillfällen uttryckt sin oro över situationen för demokratin i Ryssland samt den systematiska underlåtenheten att upprätthålla rättsstaten och respekten för de grundläggande rättigheterna. Rättsstatsprincipen, rätten till en rättvis rättegång, rättssäkerheten och rättsväsendets oberoende respekteras inte i Ryssland. Det senaste presidentvalet och valet till statsduman uppfyllde inte OSSE:s normer.
- G. Flera rättegångar och domstolsförfaranden under senare år, bland annat i målen mot Navalnyj, Magnitskij, Chodorkovskij and Politkovskaja, har medfört tvivel om huruvida de ryska rättsinstanserna verkligen är självständiga och oberoende. Dessa uppmärksammade fall är bara de mest kända utanför Ryssland inom ramen för något som utgör en systematisk underlåtenhet från den ryska statens sida att upprätthålla rättsstatsprincipen och skipa rättvisa för sina medborgare.
- H. Det finns ett allt större behov av en enad, beslutsam, konsekvent och heltäckande EU-politik gentemot Ryssland, som får stöd av alla medlemstater och inom vilken man erbjuder hjälp och stöd i kombination med kraftfull och rättvis kritik utifrån de allmängiltiga värden som såväl EU som Ryssland har enats om att upprätthålla.
- I. EU har vid upprepade tillfällen erbjudit stöd och sakkunskap till Ryssland genom partnerskapet för modernisering, i syfte att stärka rättsstaten, uppfylla landets internationella förpliktelser och utveckla dess fulla ekonomiska potential.
- J. Den 19 februari 2015 dömdes den ryske oppositionsledaren Aleksej Navalnyj till femton dagars fängelse för att ha delat ut flygblad för att informera om en kommande demonstration. Den 30 december 2014 avkunnade en domstol en villkorlig dom på tre och ett halvt års fängelse för honom, medan hans bror, Oleg Navalnyj, dömdes till tre och ett halvt års fängelse.
- K. Den 4 mars 2015 avisade en domstol i Moskva ett nytt överklagande från Nadja Savtjenko mot det olagliga frihetsberövandet av henne från Ryska federationens sida. Klagomålet hade ingivits med hänvisning till hennes immunitet som ledamot av Europarådets parlamentariska församling. Den 4 mars 2015 hade Savtjenko hungerstrejkat i 82 dygn. Efter så lång tid löper hon risk att få bestående hälsoproblem, eller att dö.
- L. Det har nu gått sex månader sedan den ryska säkerhetstjänsten bortförde den estniske polismannen Eston Kohver på estniskt territorium, i strid mot folkrätten. Han sitter fortsatt olagligt fängslad i Lefortovofängelset i Moskva. Eston Kohver får inte adekvat rättshjälp, har fråntagits rätten till en rättvis rättegång och tvingats att genomgå en omotiverad psykiatrisk undersökning vars närmare detaljer ännu inte är kända.
- M. Det europeiska initiativet för demokrati har riktat in sig på frågan om mångfald i ryska medier, och initiativet uppmanas att tillsammans med sina partner utveckla nya medieinitiativ.
- N. Vraket efter och de svarta lådorna från det polska regeringsflygplanet Tu-154, som kraschade i Smolensk i april 2010 varvid den polska presidenten och flera framstående politiker och militärer samt kulturpersonligheter omkom, är fortfarande i Rysslands händer. De ryska myndigheterna vägrar att lämna tillbaka dem till Polen, trots flera uppmaningar.

Torsdagen den 12 mars 2015

1. Europaparlamentet fördömer skarpt mordet på Boris Nemtsov, som är det mest betydelsefulla politiska mordet i rysk nutidshistoria, där han sköts till döds nära Kreml i ett område utrustat med videoövervakning och övervakat av poliser och säkerhetsvakter.
2. Europaparlamentet hedrar minnet av Boris Nemtsov, framstående oppositionsledare, grundare av och ledare för den politiska rörelsen Solidarnost och ledande kritiker av president Vladimir Putin och av kriget i Ukraina, samt en man som ägnade sitt liv åt ett mer demokratiskt, välmående och öppet Ryssland och åt starka partnerskap mellan Ryssland och dess grannar och partner. Parlamentet framför sitt djupaste deltagande till Boris Nemtsovs familj och vänner, medlemmarna av oppositionen och det ryska folket. Parlamentet fördömer det ryska ledarskapets beslut att hindra vissa EU-diplomater och nationella delegationer från att närvara vid Nemtsovs begravning och därigenom hindra EU:s försök att hedra modiga ryssar som står upp för allmängiltiga värden.
3. Europaparlamentet påpekar att mordet på Nemtsov är ett i raden av ett växande antal olösta politiskt motiverade mord och misstänkta dödsfall i Ryssland sedan 1998, bland annat på den undersökande journalisten Anna Politkovskaja, Alexander Litvinenko, som påstås ha mördats i Storbritannien, samt på advokaten Stanislav Markelov, journalisten Anastasia Baburova, människorättsförsvararen Natalja Estemirova, advokaten Sergej Magnitskij och nu alltså politikern Boris Nemtsov.
4. Europaparlamentet uppmärksammar att de ryska myndigheterna meddelat att man gripit fem misstänkta personer av tjetjenskt ursprung.
5. Europaparlamentet kräver en oberoende internationell utredning av mordet. De instrument som finns att tillgå inom ramen för OSSE, Europarådet och FN kan bidra till att garantera en opartisk och rättvis utredning.
6. Europaparlamentet uppmanar rådet, kommissionen och medlemsstaterna att vid utformningen av sin framtida politik gentemot Ryssland ta hänsyn till det faktum att den politiska atmosfär som de ryska myndigheterna har skapat har bildat en gynnsam jordmån för detta slags mord, våld och påtryckningar. Parlamentet förskräcks över det hat mot oppositionsaktivister, människorättsförsvarare, minoriteter och grannländer som vuxit till sig i Ryssland de senaste åren och piskats upp av statlig propaganda och officiella medier som ett led i en politisk kultur som tar avstånd från demokratiska principer.
7. Europaparlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att stoppa det skamliga propaganda- och informationskriget mot grannarna, västvärlden och den egna befolkningen, eftersom det håller på att förvandla Ryssland till en stat som karakteriseras av förtryck, hatpropaganda och fruktan, där den nationalistiska jubelyran bygger på annekteringen av Krim och ett upptrappat krig i Ukraina, där Krimtatarernas rättigheter kränks och där Kreml uppmanar och provocerar fram hat och fientligheter. Parlamentet fördömer det nya propagandakrig som bedrivs mot demokratiska och grundläggande värden, vilka nu framställs som helt främmande för det ryska samhället. Såväl Europeiska unionen som Ryska federationen har i ett stort antal internationella förklaringar och fördrag förbundit sig att skydda allmängiltiga demokratiska värden och grundläggande rättigheter. Parlamentet betonar vikten av politisk opposition såsom en garanti för en kontinuerlig debatt och utbyte av åsikter och idéer inom politik och lagstiftningsförfaranden i Ryssland.
8. Europaparlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att upphöra med alla påtryckningar, repressalier och hotelser – både politiska och juridiska – mot oppositionsledare, företrädare för det civila samhället och oberoende medier, och göra det möjligt för dem att verka fritt i linje med de grundläggande principerna i den ryska konstitutionen.
9. Europaparlamentet är djupt oroat över Rysslands bristande förmåga att efterleva sina internationella rättsliga åtaganden i egenskap av medlem i FN, Europarådet och OSSE, och att upprätthålla respekten för de grundläggande mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen. Parlamentet anser att Ryska federationen bör uppfylla de åtaganden som landet har förbundit sig till. Den senaste tidens utveckling visar att Ryssland inte rör sig i en riktning mot en fungerande demokrati, vilken omfattar respekt för oppositionen, rättsstatsprincipen och rättsväsendets oberoende, utan i motsatt riktning.
10. Europaparlamentet beklagar djupt att de ryska myndigheterna inte har besvarat den kritik som både inom Ryssland och internationellt har riktats mot lagen om utländska agenter, och att de i stället har antagit ändringar som i ännu högre grad begränsar de icke-kommersiella organisationernas möjligheter att agera och som innebär diskriminering. Parlamentet uppmanar med kraft Ryssland att se över den berörda lagstiftningen i syfte att leva upp till sina internationella skyldigheter på området för mänskliga rättigheter och demokratiska friheter.

Torsdagen den 12 mars 2015

11. Europaparlamentet välkomnar Högsta domstolens beslut av den 28 januari 2015 att avslå det klagomål som ingetts av justitieministeriet med en begäran om att det ryska sällskapet Memorial skulle stängas med hänvisning till påståenden om oegentligheter inom dess organisatoriska struktur. Parlamentet begär att de andra icke-statliga organisationerna på förteckningen över "utländska agenter" ska avföras från den.
12. Europaparlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att omedelbart släppa alla som erkänts vara politiska fångar.
13. Europaparlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att skyndsamt frige Nadja Savtjenko, ledamot i det ukrainska parlamentet Verchovna Rada och i Europarådets parlamentariska församling, som bortförts på ukrainskt territorium och olagligt hålls frihetsberövad i ett ryskt fängelse, samt att respektera den immunitet hon har såsom ledamot. Parlamentet understryker att Ryssland bär ansvaret för hennes mycket bräckliga hälsotillstånd. Parlamentet uttrycker sin djupa oro över hennes hälsotillstånd och uppmanar de ryska rättsliga myndigheterna att tillämpa humanitär rätt.
14. Europaparlamentet fördömer att den estniske polismannen Eston Kohver bortförts från estniskt territorium till Ryssland och kräver att han omedelbart försätts på fri fot och tryggt får återvända till Estland.
15. Europaparlamentet anser att Ryssland fortfarande är en viktig global aktör och att det ligger i EU:s och Rysslands strategiska intresse att snabbt bryta eskaleringen och återställa förbindelserna genom diplomati och medling, förutsatt att detta sker med vederbörlig respekt för internationell rätt och OSSE-åtaganden.
16. Europaparlamentet uttrycker sitt stöd till Rysslands demokratiska krafter som gått in för ett öppet samhälle och en reformagenda.
17. Europaparlamentet uppmanar rådet att utveckla en enhetlig politik gentemot Ryssland där de 28 EU-medlemsstaterna och EU:s institutioner åläggs att skicka ett kraftfullt gemensamt budskap om rollen för de mänskliga rättigheterna i förhållandet mellan EU och Ryssland samt kräva att inskränkningarna av yttrande-, mötes- och föreningsfriheten upphör i Ryssland. Parlamentet anser att en EU-strategi bör gå ut på att få Ryssland att till fullo respektera OSSE:s principer samt på att motivera Rysslands ledare att föra ut landet från dess självpåtagna politiska och ekonomiska isolering.
18. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionens vice ordförande/den höga representanten att, med stöd av Europeiska utrikestjänsten och kommissionen, utveckla ett förstärkt program för att stödja det ryska civilsamhället i Ryssland och på det ockuperade Krim och att söka och utveckla nya möjligheter för att samverka med civilsamhället, i syfte att främja värden som demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Parlamentet uppmanar kommissionen att, med tanke på den pågående programplaneringen för EU:s finansieringsinstrument, utöka sitt finansiella stöd till det ryska civilsamhället genom det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter och genom medel avsedda för civilsamhällets organisationer och lokala myndigheter, samt att göra forumet för de civila samhällena i EU och Ryssland till en del av partnerskapsinstrumentet för att säkerställa ett hållbart och trovärdigt stöd på lång sikt.
19. Europaparlamentet upprepar den oro parlamentet uttryckt i sina tidigare resolutioner över att de ryska myndigheterna inte samarbetat med den oberoende och internationella undersökningen av nedskjutningen av flygningen MH 17. Parlamentet understryker med skärpa att de amnestiarrangemang som företagits med stöd av Minsköverenskommelsen inte kan tillämpas på dem som begått sådana brott, vilket innebär att de inte har rätt till någon som helst amnesti.
20. Europaparlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att omgående lämna tillbaka vraket efter det polska regeringsplanet Tu-154 och alla tillhörande svarta lådor till Polen. Parlamentet understryker att det ryska rättsväsendets beroende av myndigheterna undergräver alla utsikter till oberoende och ärliga utredningar.
21. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, rådet, kommissionen, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och till presidenten, regeringen och parlamentet i Ryska federationen.